

תוכן עניינים

2.....	תקציר
3.....	מבוא
3.....	טראומת הגרעין של אלססר וחגין
4.....	האויב שבפנים – תיאוריית כישלון האב
6.....	טראומת הגזע
7.....	טראומת האימפריה בעל כורחה
9.....	סרטי המלחמה הקרה כמתודולוגיה לאויב שבפנים
12.....	בחירת סרטים
12.....	סרט: 13 יום
12.....	גישת האויב מבפנים
17.....	גישת האימפריה בעל כורחה
20.....	סיכום הסרט
21.....	סרט: גשר המרגלים (2015)
23.....	גישת האויב מבפנים
27.....	גישת האימפריה בעל כורחה
28.....	סיכום הסרט
29.....	סיכום
32.....	ביבליוגרפיה

תקציר

המחקר הנוכחי בודק את הייצוג של תיאוריית טראומת הגרעין – האויב מבפנים וטראומת האימפריה בעל כורחה, בסרטים אמריקאים המתמקדים במלחמה הקרה.

טראומת הגרעין של אלססר וחגין (2012) מדגישה כי ארה"ב הינה כור היתוך כושל המאופיין בגזענות עם עליונות לבנה מוחלטת, ועם קושי של האזרחים להגדיר את עצמם כגוף אחד בעל מאפיין אחד המאחד אותם. כור ההיתוך הכושל מביא לכישלון התנהגות הממשל בכך שהוא פוגע באזרחיו, המשפחות מתפוררות בכך שהאבות פוגעים שמשפחתם או לפחות מזניחים אותם, הגזענות קובעת את סדר היום הנשלט על ידי האדם הלבן, וארה"ב מוצגת כמדינה אימפריאליסטית שמנסה לכפות את תרבותה על עמים אחרים, תוך כדי שהחברה האמריקאית מבטלת את הטענה לפיה היא אימפריאליסטית.

בכדי לבחון את עקרונות טראומת הגרעין בדגש על טראומת האויב מבפנים וטראומת האימפריאליזם בעל כורחה, תבוצע בחינה של שני סרטים אמריקאים המתמקדים במלחמה הקרה בעידן פוסט המלחמה הקרה. הסרטים הם "13 יום" (2000) ו-"גשר המרגלים" (2015). בשני הסרטים ניתן להבחין באופן מובהק כיצד הממשל פוגע באזרחיו הוא מביא אותם לסף קריסה וחורבן, והוא מנסה לפגוע בשליחיו שמנסים לתקן את התנהגות המשטר. כמו כן אבות המשפחה בסרטים נעדרים תכופות מביתם והם אינם תומכים במשפחתם בשעת הצורך. לעומת זאת בבחינת טראומת האימפריה בעל כורחה מתגלה חוסר אחידות כאשר בסרט 13 יום ארה"ב מוצגת כמדינה אימפריאליסטית שכמעט והביאה לחורבן העולם; ואילו בסרט גשר המרגלים, העמדה האימפריאליסטית וחוסר הרצון להכיר בעצמאותן של המדינות (גרמניה המזרחית) מתגלה דווקא כעניין מוסרי, נכון וראוי. העבודה תבחן לעומק, מהם עקרונות הטראומות וכיצד אלה השפיעו על האזרחים והמשפחות האמריקאיות, וכיצד הגיבורים מנסים לתקן את טעויות הממשל.

מבוא

טראומת הגרעין של אלססר וחגין

אלססר וחגין (2012), מבקשים להציג לקורא מספר טראומות הקיימות בחברה האמריקאית ובאות לידי ביטוי במסגרת סרטים רבים. אלססר וחגין (2012: 13) מציינים כי טראומה הינה זעזוע או אירוע מצער ומכונן שהאדם הפרטי או החברה חוו בעבר, והם לא מצליחים להשתחרר לאורך זמן מטראומה זו. מדובר על אחד מנושאי המחקר האקדמיים המקיפים והוותיקים ביותר בעיקר בתחום הפסיכולוגיה, עד כי הוליווד גם-כן לא הצליחה להתעלם מנושא זה, וטראומות שונות הגיעו למסכי הקולנוע ברבות הימים.

טענה דומה מתקבלת מבונדב'רג (Bondebjerg, 2012) הגורס כי הופעת הטראומות בקולנוע הפכה לתופעה בינלאומית שבה מדינות, קהילות ויוצרים ניסו להתמודד עם טראומות משלהם. למרות כי הופעת הטראומות בקולנוע החלו להופיע למכביר לאחר מלחמת העולם השנייה, הקולנוע האמריקאי ובמדינות אחרות, לא התמקד באופן בלעדי במלחמת העולם השנייה ואליך, אלה מדובר על נקודת זמן לפיה, המשברים שיצרה מלחמת העולם השנייה, בנושא זכויות אדם והרס מדינות, אפשרה לאנשים לחקור ולחזור לאירועים טראומטיים קודמים (Bondebjerg, 2012: 44). הייחוד של סרטי הטראומה נעוץ ברעיון כי הם לא רק התמודדו עם טראומה כזו או אחרת, אלא מדובר באופן כללי על סרטים הנקשרים גם לז'אנר ההיסטורי. מכיוון שטראומה מתמקדת באירוע היסטורי, כך סרטי הטראומה באופן כללי הינם סרטים היסטוריים העוזרים לצופה לפתח תחושות, הבנות ורגשות לגבי אירועים היסטוריים. סרטים אלה עוזרים לקשר בין אירועים ומצבים עכשוויים לבין אירועים קודמים ובכך לפתח רצף כרונולוגי של אירועים והבנת התנהגויות של אנשים וקבוצות (Bondebjerg, 2012: 40).

הקולנוע האמריקאי גם כן עסק באופן אובססיבי בבחינת הטראומות שפקדו את החברה, ומרבית הטראומות שנסקרו בקולנוע היו טראומות תרבותיות חברתיות, כלומר אירועים שהשפיעו על כל החברה האמריקאית, החל ממלחמת העולם השנייה, מלחמת קוריאה, מלחמת וייטנאם, והתקפות טרור בארה"ב. מכאן, ארה"ב התרכזה לא רק ביצירת אנדרטאות פיזיות לאירועים טראומטיים אלה, אלא גם ביצירת זיכרון תרבותי בקולנוע והן בטלוויזיה. יצירות הטראומה בקולנוע עוזרות לאזרחים לא רק להתמודד עם הטראומה אלא גם להבין את שורשיה ולמנוע אותה בעתיד (Wildermuth, 2014).

אלססר וחגין (2012: 119-120), בבואם לבחון את הטראומה האמריקאית וייצוגה בקולנוע מובילים לבחינה לפיה הטראומה מסמלת את קריסת החברה האמריקאית באמצעות בחינת טראומת הגרעין המבוססת על שלוש תתי טראומות – טראומת האויב מבפנים, טראומת הגזע וטראומת האימפריה בעל כורחה. לפי טענת אלססר וחגין, החברה האמריקאית מצויה בקשיי תפקוד חברתיים ומשפחתיים כתוצאה ממהלכים בלתי מוסריים והתנהגות לא ראויה של הממשל, החברה והמשפחה, וזה בתורו עשוי להוביל לחוסר אונים והתפרקות החברה. טראומות אלה באות לידי ביטוי בסרטים כמו קינג קונג משנות ה-30 שהציג כיצד החברה הורסת את כלכלתה שלה מתוך בצע כסף; או לחלופין סרטים עדכניים יותר כדוגמת *מיסטי ריבר* (2003: במאי קלינט איסטווד) שבו המשפחה והקהילה קורסים עקב רצח מזעזע שהתרחש בקהילה. הסרט מציג כיצד דמויות שעליהם ניתן לסמוך כדוגמת כומר קהילתי, שוטרים מקומיים והורים, פועלים כולם באופן לא מוסרי, הם יוצרים טראומות ומובילים לקריסת החברה והמשפחה. אולם הייחוד בהשקפתם